

Locuintia Redactorului

si

Cancellaria Redactionii

e in

Strat'a Morariloru Nr. 18.

Scrisorile nefrancate nu se voru primi decat unu de la corespundintii regulari ai „Federationii.“
Articolii transmisi si nepublicati se voru arde.

FEDERATIONEA

Diurnalul politicu, literariu, comercialu si economicu.

Va esi Mercuri-a, Vineri-a si Dominec'a.

Pretulu de Prenumeratiune:

Pre trei lune . . . 3 fl. v. a.
Pre siese lune . . . 6 „ „ „
Pre anulu intregu . . . 12 „ „ „

Pentru Romanii

pre a. intregu 30 Fr. = 30 Lei n.
„ 6 lune 15 „ = 15 „ „
„ 3 — 8 „ = 8 „ „

Pentru insertiuni:

10 cr. de linia, si 30 cr. taos'a timbrale pentru fiesce-care publicatiune separatu. In loculu deschisu 20 cr. de linia.
Unu esemplariu costa 10 cr.

Pest'a, 2. Aprilu, 21 Mart. 1870.

(Situatiune fatale in Romanii'a.) Mai inainte de avé cunoscutia de scen'a cea frapanta d'in patulu Domnitoriului Carolu I, despre carea vomu scribi mai la vale, primiramu de la Bucuresci, cu data 11/23 martiu, urmatoriele linii, si la prim'a lectura ni se parura destulu de misteriose. Eta-le:

„Suntemu in ajunulu unei crise, nu numai de bani si de ministrii, ci inca si de altu ce-va, ta di ca nici una data. Precum intre animale, seminea si intre omenii nostri se afla unii feroci altii domestici, si prin urmare nu se potu uni, trebuie sé i ajunga pre toti vre una catastrofa mare, ca sé amenintie existintia, vietia ferociloru a familie cu totu, pentru ca sé si vina in seniri. In d'ilele trecute, aflandu-me la Giurgiu intr'una afacere seriosa, acolo se vorbia, intre altele, despre reversarea Dunarei. Este cunoscutu ca insulele acestui fluviu mare se afla animale de mai multe rase: lupi, vulpi, porci selbatici, canioare, iepuri, etc. S'a intemplatu ca, in ur'a d'in seara, insula inundandu apa cu ghiacia d'in tote partile, insula ajunse in scurtu tempu sub apa. In singuru punctu mai inaltu remase neinnecat. Tote animalele si luara directiunea spre acestu punctu, unde, adunandu-se tote, de frica inncarai feci unulu nu cuteza sé atace pe altulu. In acele momente de perire se facura si ferele rapaci blande a mneii, si nu faceau altu ce-va, decatu numai a miosia unele pre alte'e.“

„Numai unu asemenea evenimentu ar' poté contribui de a se imblandi omenii nostri politici si nepolitici, etc.“ (Restulu epistolei nu este publicatu).

D'in „Romanulu“ si d'in alte diuarie de la Bucuresci ved'uramu, cum partea locuitoriloru d'in clasa burgesiéi submise Domnitoriului Comaniloru una petitiune (care se publica si in diuariulu nostru), suscrisa de 964 barbati, si prin deputatii loru cerura vindecarea mai multoru abuzuri si nelegiurii; cum inse Maria Sa infruntá acea deputatiune, d'icundu-i, „sé si vedea de treaba, neguatiatorii sé nu se amestecé in politica, pentru ca sé nu bancroteze toti ca Ioanu Marionovicu si ca alii; sé scia d'insii, bucuresceni, ca cei d'in Ploiesci, cari inca a'erga lupu politica, voru ajunge cu totii la bancrotu.“ etc. etc.

Candu amu cetitu mai antéiu acestu casu in „Romanulu“, ne amu consolatu, reflectandu a una multime de casuri analoge d'in trecut, éra mai de a prope la infruntatiunea cu totulu nemetata, pe carea o luase natiunea romana d'in Transilvania in Noemvre 1868, la Vien'a. cu ocaziunea substernerii celor 14 petitiuni in favorulu celoru incriminati pentru Pronunciame nulu d'in Blasiu, cum si mai d'incoce la nerunat'a insulta a lui Tisza care, in trufia sa de ligarchu ungurescu, avu fruntea sé d'ica natiunei romane in una siedintia publica a dietei d'in Pest'a, d'aca nu-i place in tier'a marariloru, sé se care in tier'a romaniloru, sé si ié catra fusesé. Intre aceste-a éca ce primimu de la Bucuresci, cu datulu 12/24 martiu Domnitoriulu Carolu si-a stricatu forte multu in piniunea publica de aici, prin infruntarea aspra a datu neguatiatoriloru d'in Bucuresci si prin respingerea brusca a petitiunei loru; cu tote aceste-a Dn'ia Vostra ac'o, spre a se orientá in situatiunea de fatia, sé nu perdeti d'in vederea DVostre doue lucruri: ace'a fapta a Domnitoriuni este aplaudata de Albi, adeca de vechi'a partia a fostiloru boieri; alu doilea: comerciantii in capital'a tierai au meritatu asemerea infruntare nu una data, ci de diece ori. Nu cum-va sé ve amagiti a crede ca, d'aca boierii sunt rei, lassea comerciantiloru de aici este mai buna. Dara de unde sé si fia mai buna? Abié a trei-a parte d'intr'ins'a este romana curata: toti cei-alti sunt corciture de greci, bulgari, arnauti, musulali, turci botezati si restulu nemti, parte botezati,

parte taiati impregiuru. Inse romani-neromani, adaverulu este, ca ministerulu lui Ionu Brateanu a caditu in an. 1869 d'in caus'a, ca partea poporulu pe carea se radimá asié numitii Rosii, adeca liberalii, i-a compromis pre acesti a in tote modurile, éra apoi, cu ocaziunea alegeriloru lui D. Ghica-Cogalniceanu, i-a si tratatu cu perfidia cea mai spurcata. Acei tradatori ai capiloru partitei au fostu in line'a prima comerciantii d'in Bucuresci si d'in alte câte-va orasie a le tierai. Au credeti DVostre, ca aru fi fostu possibili alegerile a la Popa-Tache, Nitia Hamalu, etc., d'aca comerciantii si industriarii capitalai aru fi voiitu sé contrabandantizeze alegerile acelea macaru numai cu atât'a potere, cât'a se afla in degetulu celu micu? Cu câte-va lune mai inainte de dimisiunea sa, Dlu Ionu Brateanu d'isese cátra colegii séi: „Domn'loru, partia nostra s'a demoralisatu, nu mai va sé scia de nici una conducere, trebuie sé ne retragemu pana inca este tempu.“

„Si sciti DVostre, pentru ce comerciantii au abandonatu pre Rosii? Pentru-ca capii acestorua nu s'au invoiitu, ca una sama de comerciantii si speculanti, sub cuventulu ca sunt d'in partia loru, sé spolieze si ei, precum au spoliatu altii, tesaurulu, prin liferatiuni de totu felulu, cu pretiuri enorme, pentru marfuri rele, vendute in sume de milioane. DVostre nu cunosceci rapacitatea acestoru omeni corciti, a caroru patria este pung'a si burt'a. Dlu Ioanu Elhadu a scrisu multe bune si multe rele in vietia sa; dara brosiur'a sa, scrisa despre comerciulu resaritu, este d'in scrierile sale cele mai bune, si pentru ce? Pentru ca elu cunosece d'in vietia, incependu d'in copilaria sa, de candu fusese invetiacele la unchiulu séu, lipscanulu Danielopulos, lips'a totale de patriotismu, de onore natiunale, de onestate in comerciul la acésta clase, compusa d'in atâte-a elemente eterogene conglomerate aici d'in tote tierale si marile. D'in gurile acestoru-a poti audí, in tote variatiunile, cunoscutulu proverbiu alu egoistiloru: Ubi bene, ibi patria. Ce li pasa loru de patria romana? Uitati-ve numai la infamele bancrotiloru de aici, incependu de la bulgarii Hagi Christu, Georgie Romanov, Stefanu Rasidoff, Minkoff cu cei trei nepoti ai séi, Fileanu et Ionescu, Stefanu Ioanides, pana la jidanii Lebel et Popper (acesti d'in urma falliti estu-tempu), cu alti patru spre d'eece de rasa si tagm'a loru! Uitati-ve la tribunalele de jurati (Jury), compuse d'in comerciantii, cum absolveza pre toti insielatorii si stengarii! Cautati la imprumuturile de statu, câte s'au facutu in Romanii'a, de la 1862 incoce, cum capitalisti de câte 4) pana la 100 mli de galbini nu se rusnau a subscrie câte 10—20 galbini! Priviti listele de contributiuni, si veti aflá pre acesti patrioti de parada in restantia pre câte 3 si 4 ani! Vedeti gard'a natiunale incréstata cu slugile loru d'in curte, platiti de ei ca sé esa in line'a, pentru ca domniloru comerciantii, speculanti si capitalisti, nascuti negrestu in porfira si bisonu d'in Bulgarii'a séu d'in Rumeli'a, li este lene si rusine a prinde arm'a pentru „Valachia.“ In an. 1868, Ionu Brateanu si-propusese a induplecá pre capitalistii d'in capitala, ca sé fundeze unu banca de escomptu; i-a chiamatu de câte-va ori la conferentia in acea afacere, ei inse si-batura jocu de d'insulu, éra asié numitii „zarafi“ (schimbatori de bani) lu injurara turcesce. Acuma vinu nemtii si li facu banii cum voru ei. D'in mare nefericire, clasa comerciantiloru, pre langa ce n'are nici una idea si nici unu sentiu de patriotismu si natiunalitate, apoi aici ca si pre aiurea, in resaritu si in Ungari'a, ea este forte ignorante. Inu-si „Romanulu“ care, pana aci, menagiase multu pre acésta clase, spre daun'a tierai, a inceputu a cunosece, ca nu mai merita crutiare. Comerciantii n'aru trebui sé uite, ca nu este asié de multu, de candu ei steteau cu caciu'la sub tiora si cu manele incrucite la us'a boieriului, éra ciocoiulu acestui-a a dese-a i da branci si lu rapediá pre trepte in giosu. — Dara credu ei ore, ca libertatile se tienu si se ápera cu mintiunc, cu insielatiuni, cu câte una frase luata d'in unu diariu séu altulu? D'aca

burgesi'a voiesce sé inlocuiesca pre vechiele familie boieresce in Romanii'a, atunci ea trebuie sé si dé cu totulu alta educatiune, cátu cerulu de pamentu osebita de ce'a ce o au generatiunile presinte. Pana candu burgesi'a nu va scé, ca are patria, carea ca i este detoria totu ce are, si pentru carea trebuie sé sacrifice multu, forte multu: pana atunci sé nu se mire d'aca, venindu preste d'insii a lti strainii, acesti-a li voru dice loru: Carati-ve bancrotiloru, nu ve amestecati in politic'a acestei tierai!“

Aceste-a ni le scrie corespundintele nostru d'in Bucuresci, care judeca omenii si lucrurile de acolo asié, precum sunt, fara patima si ura.

Aceste sére a le unii romanu conscientiosu d'in Romanii'a libera ni dau instructiunea salutaria, ca fratii nostri de acolo, cari compun partia mare romana, liberale si patriotica, la carea apartiene fia-care romanu, sé se nesuesca a arunca d'in sinulu seu strainismulu tradatoru care, prin perfidie si infamele sale, rode de multu tempu la radeoin'a neperitoria si eterna a romanismulu, victima inca si asta di tiranfei, tradarei si perfidiei, pretotindene. Pana candu? Pana ce romanii nu se voru tredí d'in letargia indolentiei si indiferentismulu si pana ce, parasindu castrele straine, inamice romaniloru, nu voru deveni cu totii sentinele neáormite si credintiose pana la mortea a le patriei loru adeverate.

Ah! de ce nu se scola d'in momentu nemitoriuulu nostru poetu, Andreiu Muresianu, ca sé ni mai cante una data ace'a ce noi amu uitatu, ace'a ce, pote, n'amu intielesu inca:

„Destepa-te, romane, d'in somnulu celu de morte,
In care t'amortira barbarii de tirani!“

Chiaru in momentulu, pre candu ne ocupámu de corespundintia d'in Bucuresci, ce o publicáramu mai susu in estrásu, ni ajunse in mana diariulu d'in Iasi „Dreptata“, de la 1/13 martiu, in care se pune in cestiune chiaru si tronulu Domnitoriului Carolu I, amenintiatu, precum se afirma, de una cadere imminente Tempulu, care vindeca tote relele, ce va aduce ore? Nu scimu. Ace'a ce dorimu inse este, ca Domnedieu sé ajutore pre toti acei-a cari, neclatiti in credintia si sentiemintele loru de abnegatiune si sacrificie, lucra pentru binele si prosperarea intregéi romanimi!

Rusi'a si Austri'a.

(Fine.)*

Amu premisu la inceputu, ca revelatiunile Rusiei, faente lunei prin condeiulu dlui generariu Fadeiev au produsu sensatiune mare in Vien'a si in Pest'a. Candu amu numitu acele doue capitale, amu intielesu cercurile guvernamentali austro-unguresci, éra na diuaristia, pentru ca aceea nu cuteza sé ie in discutie cuprinsulu cártii lui Fadeiev. Intielegemu aici diuaristia unguresca si nemtiesca; éra foiele cari se publica in dialectele slavone, au tradusu-o, esplotatu-o, comentatu-o de ajunsu. Intraceea ministerulu d'in Vien'a luá o mesura, care corespunde intru tote celei luate de Rusi'a. D. baronu Ios. Alesandru de Helfert, consiliariu in departamentulu ministeriului de esterne in Vien'a, barbatu de capacitate si cunosculatoru de câte-va dialecte slavice, fu insarcinatu, nu a respunde lui Fadeiev, cátu mai virtosu a recunosece, ca Rusi'a va lucrá numai in interesulu séu, d'aca va purcede pe calea aretata de Fadeiev, ca dens'a a si apucatu pe acea cale, ca d'in contra, Austri'a de la mortea ui Iosifu II si a ministrului séu, principelui Kaunitz, a comisu anume in oriente multime de erori de morte in contra intereselor sale; ca diplomati'a austriaca nu mai cunosece de locu elementele d'in cari se compune cestiunea orientala, ca-ci ea inca totu se mai tiene orbesce de Turcu, de marele padisahu, éra de existintiele natiunali reinviate in trianghiulu Ilirici si la Danubiu inca totu nu voiesce a scé, ea adeca nu vede ca loculu Turciloru l'au ocupatu degiá, séu ca lu ocupa neincetatu Serbulu celu inflacaratu pentru libertate, Romanulu celu ambitiosu, si mai multu de cátu acesti a poporulu celu numerosu, dili-

*) Vedi nr'ii 25 si 26 ai „Fed.“

gente, industrioso, inventiosu, adeca poporul bulgaru, alu carui viitoriu este ascuratu la Balcanu, unde elu va reocupá loculu Turciloru. Br. Helfert inca si depuse ideele sale in o carticica titulata Rusi'a si Austri'a,* in care densulu areta la lumina dilei, cá dáca regimele, dáca diplomati'a Austriei nu si-va schimbá cu totulu politic'a sa fatia cu poporele de rasa slava si cu romanii cei de rasa latina, éra de confesiune ortodosa, Rusi'a si-va ajunge de securu scopurile sale atátu in Oriente, cátu si in Polonia, in Romaní'a, tocmai si in Ungari'a, preste totu. Dr. Helfert inse nu se opresce aci, ci elu areta si calea si midilolele prin cari Austri'a se fia in stare de a paralisá tote incercárele si toti pasii pe cari voiesce a-i face Rusi'a spre ruinarea Austriei. Cetindu eine-va cu luare aminte carticic'a baronului Helfert, este induen a crede, cá ministeriulu afaceriloru s'raine in Vien'a, prin pen'a unui-a d'in consiliarii s'fi, rumpendu cu câte-va masime vechi de statu, voiesce a inaugura o politica noua fatia cu Orientulu, cu Polonia si cu poporele d'in monarcia, câte sunt asta di trantite la parete. Pentru ca se se intem, le acést'a cu resultatu mai bunu, publicistulu oficial aflu, cá diplomati'a austriaci trebuie se invetie mai multu, pentru cá mai multi d'intre densii sunt fórte ignoranti. Ca o proba despre ignorantia diplomati'e austriace, dr. Helfert aduce unu esemplu picantu d'in anii de candu comitele Buol Schauenstein éra ministru de esterne in Vien'a (1853—1858). Luandu-se in discutune cestiunea orientului, si mai de aprópe fiindu vorb'a despre trianghiulu iliricu, in care se cuprinde si provinci'a Hertiegovin'a, cesel. sa, audíndu acestu nume, intrecurmá conferenti'a, intrebandu: Hertiegovin'a? Eu n'am onóre se conoscu pe acea dama. — Inca d'in dilele Mariei Teresiei, in academi'a orientale d'in Vien'a, infintiatu pentru elevii de functiuni diplomatice, s'a intrudusu invetiatur'a mai multoru limbe, precum francesu, italiana, anglesu, grecésca, turcésca, arabicu s. a. De atunci si pana asta-di barbatiloru de statu ai Austriei nu le veni de locu in minte, cá agentii loru diplomatice, cari se tramitu in Orientu, li aru felosi nasemenatu mai multu, dáca in locu de nu sciu câte limbe orientale aru invetiá bine romanesce si câte va dialecte slave; atunci apoi nu ar mai patí asiè desu, precum o patí de es. in anulu trecut dr. Wattenbach, profesoru de istoria de la universitate de l'eidelberg, carele — veníndu in Transilvani'a, — conversá acolo numai cu cáti va popi si amplotiati sasesci, éra acei ómeni de onóre ascurara pre Wattenbach, cá in Transilvani'a s'ar aflá si ceva-si Valchi, cá inse acesti-a aru fi ómeni atátu de barbari si blastemati, in cátu s'aru poté considerá numai ca o adunatura de banditi. Ce se intemplá? Profesorulu Wattenbach, reintornandu-se in patri'a sa, tieni prelegeri asupra unui poporu d'in Transilvani'a, carele se póte considerá intregu ca o banda de tálhari. Acestu oracolu alu profesorulu nemtiescu se progá prin diuarie, pana candu unu teneru romanu infruná pre Wattenbach in publicu, intocmai asiè patu diplomati'i austriaci in Romaní'a, Bulgari'a, Serbi'a, Albaní'a etc. Ei cunoscu aceste tiere si popóre numai d'in informatiunile Greciloru si ale Turciloru; asiè inse nu mai póte merge. Dáca birocrati'i si oficiarii austriaci aru fi intielesu dialectulu mavrovlahiloru d'in Dalmati'a, dáca de la 1815 incóce, de candu Dalmati'a se fia in potestate Austriei, nu ar fi tratatu pre locuitori ca pre vite selbatice, nu éra se sufere nici rusinea d'in anulu trecut!

In cátu pentru politic'a interna a monarciei, inimica nationalitatiloru, consiliariulu Helfert numesce si proclama pre Germanii austriaci si pre Maghiari de adeveratii propagatori ai panslavismului, de inaintemergatori si inaintatorii planuriloru rusesci in tote directiunile. Asiè, teutonismulu si maghiarismulu, dice d. Helfert, sunt acelea, care — orbite de orgoliu si de egoismu — au inchiatiatu intre sine fatalulu dualismu spre a dominá si ruina pre cele-lalte popóre conlocuitorie, limb'a si literatur'a loru; in adeveru inse spre a le impinge cu forti'a si a le arunca in bratiile Rusiei pentru totu-de-un'a; prin urmare ei, Teutonii si Maghiarii, sunt acei-a, cari accelereza ruina imperiului austriacu. Intr'ace'a, culp'a cea mai grea pentru acést'a portare criminala cade asupra Maghiariloru. Rabulisti'i fara rusine si fara consciintia si orbite de nra si urgia, ca si de orgoliu si de interese personali, se folosescu de sciintia in genere si mai alesu de sciintiele juridice, numai pentru ca se calce, se impile, se nimcesca pre cele-lalte nationalitati. La rabulistic'a politiciloru se póte aplicá sentint'a lui Lichtenberg, care-i caracterisá asiè: „Pentru ca se faci dreptu, se cere fórte putiena sciintia; éra pentru ca se asupresci pre celu securu, trebne se ffi invetiatu fórte multu „jus.“ Acesti-a sunt politici Maghiariloru.

Dupa Helfert inse, maghiarismulu a intardiatu celu putienu cu 100 de ani. Au trecut dilele acelea, in care Maghiarii se recitue d'in Slavi si d'in Romani pre fiacare ann mii de renegati. De cátu se ne mai facemu Maghiari, mai bine trecemu cu totii la turci! Asiè striga asta di granicerii d'in cele 14 regimente, si consil. Helfert marturisesce de acést'a ca unulu ce este pre bine informatu.

Dupa ce d. Helfert mai dá câte-va lectiuni

*) Russland und Oesterreich. Vien 1870.

aspre Teutoniloru si Maghiariloru, apoi cátre finca cartei sale dá si regimelul consiliu, ca se descentralizeze, éra celoru doue natiuni, cari s'au pusu pre cerbicea celoru alte si le-au incalcatu, li striga ca se recunosc autonomi'a tiereloru si a poporeloru, si in locu de a impedecá, se ajute cultivarea limbeloru patriotice, éra anume pentru Romani se se fundeze universitate curatu romanesca in Cernauti, in Vien'a, Prag'a etc., se se infintieze catedre pentru limb'a si literatur'a romanesca si pentru limbele slavone; pe la consulatu se se aplice si Romanii si Slavii; mai in scurtu, Austro-Ungari'a se faca totulu in favorea Romaniloru si a Slaviloru mai inainte de a-i luá Rusi'a in bratiile sale etc. etc. X

„Romanulu.“

Cetimu in diuar. ostrunguru „Hon“, intr'una corespondintia d'to Vien'a, 30 mart. an. cur., urmatoriele:

„Amu avutu ocaziune d'a face atenti pre on. nostri cetitori; cá intre guvernulu nostru comunu si Rusi'a nu existu relatiunile cele mai bune. In S. Petropole produce impressiunerea, cá diuaristic'a de aici agita in continuu contr'a Rusiei, nefacundu exceptiune in acést'a privintia nece chiaru foiele oficiali. Nu de multu principele G o r t s c h a k o w a facutu imputatiuni d'in acést'a cauza consululu nostru C h o t e k , carele s'a spariatu forte tare. Contele C h o t e k nu inceta d'a se rogá, ca se se suprima tonulu provocatoriu alu diuaristici'e ostrungure, cá ci altminte ar' poté urmá unu mare reu.

„Elu, cont. Chotek, mentiuneza mai vertosu, cá dilele trecute s'a scrisu in diuariele d'in Vien'a, cumcá principele O b o l e n s k i fu arestatu in Varsiovi'a pentru insielatiune; acestu Obolenski nu este altulu, decátu directorele generalu alu vameloru rusesci, si s'a indignatu, cá la Dunare se scrie despre d'insulu in unu nodu atátu de inconvenient, si, pentru a-si resbuná, emise totufelulu de ordinatiuni contr'a comerciului ostrunguru! Mai departe, consululu nostru scrie cá numirea lui K l a c z k o a produsu forte rea sensatiune in S. Petropole, si a contribuitu multu, cá amicitia de odicioara s'a recitu atátu de tare; demissionarea lui Klaczko este, dupa parerea sa, una recerintia urginte.

„Ocupandu-ne de Rusi'a, se vorbimu ce-va si despre noulu consulu, principele O r l o w . Dupa ce Orlov a presintatu Majest. Sale, prin una vorbire forte scurta, literale sale creditiunali, si-a inceputu activitatea. Prima sa ocupatiune fu cá tramise la Pest'a unu agentu secretu, care va remane acolo permanent, pentru a relatá in privintia afaceriloru ungresci, si acést'a i este cu atátu mai usioru, cu cátu e supusu magiaru. Observu numai, cá atari agentii sunt si in Prag'a, Leopolea, Zagrabi'a si Brasieu. Nu multu dupa ace'a, Orlov tieni una conferintia cu plenepotentiati Cechiloru Ruteniloru, Romaniloru si Serbiloru, cetíndu-li instructiunile ce le-a adusu d'in S. Petropole.

„Celu ce a fostu vre-odata la consulatulu rusescu de aici, nu va mai crede, cá acestu-a ar' fi unu simplu consulatu, ci unu alu parule-a ministeriu in imperiulu ostrunguru. Personalulu lui consiste d'in mai multu de 30 individi. Suntemu numai in martisioru, si actele consulatului rusescu trecu preste una mia. Comunicatiunea personelor e atátu de mare, in cátu, asiè dicundu, unu omu ese altulu intra Missiunile francesu, anglesu si turcescu sunt ambasadure, éra cea rusescu este numai unu consulatu simplu; cu tote aceste erogatiunile sale intrecu si de trei-ori pre cele a le ori-carei-a d'in ambasadurele mentiunate. Erogatiunile consulatului rusescu d'in Vien'a sunt trecute in bugetulu de pre an. 1870 cu 157.000 ruble. Acestu-a este numai fondulu celu vedintu; inse cátu de mare va fi celu secretu?“

Numai corespondintele magiaru si cu densulu diuariulu „Hon“, care pretinde a fi „liberalu“, sciu se colporteze asemene suspitiunari despre romani, cari n'au trebuintia de instructiuni nece d'in Petruburgu, nece d'in Vien'a, nece d'in Pest'a; instructiunile loru nu provinu decátu de la ei insi-si, d'in anim'a si ratiunea loru.

Camer'a representantiloru Ungariei.

Siedintia de la 30 mart.

Presedinte: Paulu Somsich. Notariu: Paulu Jámbor. D'in partea guvernului au fostu de facia ministrii: c. Iul. Andrassy, Melch. Lónyay, Balt. Horváth, Stef. Gorove si Col. Bedekovics.

Dupa cetirea si autenticarea procesului verbalu alu siedintiei d'in urma, presedintele pune pre biurulu camerei mai multe petitiuni, cari se tramitu la comisiunea petitiunaria.

Fried. W á c h t e r interpeleza pre intregu miniate-

riulu, dáca are cunosciintia despre cuprinsulu instructiunii date consulului generalu austro-magiaru d'in Bucuresci de ministrulu comunu alu esternelor cu privire la legarea cáiloru ferate ungresci cu cele romanesce, si dáca este adevératu, cá s'a decisu ca legarea cestiunatu se se intemple la pasulu Oituzu; dreptu-ace'a intrebá: d'in ce motive s'a intemplatu acést'a si voiesce guvernulu d'in Bucuresci a face pasi, pentru ca se se rejecteze acestu punctu de legare, fiindu cá contradice intereselor Ungariei si a le Transilvaniei?

Contele Franc. S z i r m a y si b. Sigis. P e r é n y i intrebá pre ministrulu instructiunii, dáca are cunosciintia, cumcá in cotele Ungu, Beregu si Ugocí'a s'au numitu inspectori scolari individi, cari nu cunoscu limbele poporului, si are de cugetu a numi, in loculu loru barbati, cari vorbescu limbele poporului?

Ern. S i m o n y i interpeleza pre ministrulu finacieloru in privintia celoru cincí milione florini, cari s'ertara, in 28 iuniu 1867, cálii ferate Casovi'a-Oderberg d'in specele de construire, intrebandu lu, dáca cade se pre statu una parte d'in acele milioane; refuitu-s'a degi societati'i una parte d'in sum'a numita, si pentru ce ne este trecuta sum'a acést'a neci in bugetu, neci in socotelek finali? — Interpelatiunile se voru comunica ministriloru concerninti.

Ales. S z a l a y presintu camerei unu proiectu de lege, subscrisu de 117 deputati, rel tivu la ficsarea baniloru de cartiru pentru deputati. — Se va tipari si transpune comisiunii financiare spre consultare.

Ministrulu finacieloru, Melch. L ó n y a y punde pre biurulu camerei articulu de lege despre prolongarea indemnitati'i, sanctionatu de Majest. Sa. — Se publica dupa ace'a se tramite camerei magnatiloru spre publicare.

Dupa ace'a presintu unu proiectu de lege, conformu carui-a diecerii de chartia si de argintu, cari, dupa lege d'in 1868, cu 31. mart. aru avé se incete d'in comunicatiune, se mai sustienu in cursu pana la 30 septemvri a. c. — Se va tipari si transpune comis. financiare spre consultare.

Iul. K a u t z recomanda camerei d'in partea comisiunii financiare adoptarea cu ore-si cari modificatiuni stilistice a proiectului de lege: despre infrumsetiarea cetatilor Bud'a-Pest'a, despre regularea Dunarei ce curge intre Bud'a si Pest'a si, in fine, despre susceperea unui imprumutu loterialu. — Raportulu se va tipari si tramite, sectiunii d'impreuna cu proiectulu d'in cestiune.

Trecundu-se la ordenea dilei, camera primesce raportulu comisiunii financiare, relativu la sum'a de 80.000 fl. necesaria pentru infintierea curtii de comikilitate.

Urmeza la ordene dilei proiectulu de lege alu de Greg. S i m a y , relativu la abrogarea vameloru pentu drumurile si podurile d'in Transilvani'a. — Camera respinge.

Se pune in desbaterea camerei proiectulu de concludu alu lui Greg. P a t r u b á n y , conformu carui-a sum'a de 3000 fl. trecuta in bugetu pentru infintiaru unui laboratoriu chemicu pentru scopuri criminale, se sporesca la 5000 fl. v. a. — Se respinge.

Iul. K a u t z raporta in privintia petitiunii presedintate de judecatori'i d'in cottulu Pest'a, prin carea cerit sporirea salariiloru loru. Comisiunea financiarea propun respingerea petitiunii d'in cestiune.

Paulu N y á r y presintu unu proiectu de concludu conformu carui-a salariile petitiunatoriloru se se sporescu d'in economisárele ce au se se facu cu banii preliminari si ficsati pentru comitate si juridictiuni. — Camera respinge propunerea comis., primíndu proiectulu N y á r y .

Se pune in desbaterea camerei raportulu comisiunii de 7, esmisa pentru esaminarea socoteleloru finali de pre an. 1867 si 1868. Paulu O r d ó d y recomanda camerei primirea raportului d'in cestiune.

Colom. G h y e z y presintu unu proiectu de concludu, care dispune, cá camera nu afla de suficiente raportulu comis. de 7, pentru ca pre bas'a lui se absolva guvernulu de responsabilitatea, ce o are facia de administrarea financiarea d'in 1867 si 1868; dreptu-ace'a decida seceptá, pana candu infintíand'a curte ce comabilitate va esamina detaiatu socotelele si va raportá in privintia loru.

Ios. I u s t h presintu unu contr'a-proiectu de concludu, conformu carui-a camera, aprobandu procedura guvernului, i voteza indemnitate cu privire la abaterile de la sumele preliminare ale singurateceloru pusetiuni biogetarie, legitimate parte prin necesitate, parte prin legi ulterioare, si decida a transpune infintíandei curtii comabilitate socotelele finali spre esaminare autenticata.

Siedintia se inchiacia la 2 ore d. m.

Siedintia de la 31 mart.

Presedinte: Paulu Somsich. Notariu: Paulu Jámbor. Pre bancele ministeriali: c. Em. Mikó b. Ios. Eötvös, Melch. Lónyay si Col. Bedekovics.

Dupa autenticarea procesului verbalu alu siedintiei de ieri, si dupa presintarea mai multoru petitiuni, cari se tramitu la comisiunea petitiunaria, Georgiu E l e k e s i

Una petitiune data Mariei Sale Domnitorului.

Mar'ia Ta!

Este mai bine de unu anu, de candu una trista sistema de guvernare apesa asupr'a Romaniei. Inceputa cu violarea legii militare care a provocatu protestarile camerei trecute si disolverea ei, acea sistema si-a datu pre facia si mai bine tendintile sale neconstitutiunale si degradatorie prin procederile scandalose si terorismulu exercitat in alegerile de la Marte 1869.

Loviti in drepturile nostre, amenintati in onorea si vieti'a nostra, — ca-ci atacurile la persone se comiteau pre strade, d'nu'a si noptea, fara nici una temere de pedepsa, — vedindu ca legile nu mai erau una ocrotire pentru noi, amu recursu la inalt'a interventiuene a Mariei Tale. Intr'una petitiune semnata de vre o 500 de comercianti, industriali si notabili d'in capitala, urmata de alte reclamari prin judetie, amu supusu la cunoscint'a Inalt'imei Tale faptele de violentie, ce se comiteau in tote partile si cari erau de natura a face se se uite dilele cele mai negre de sub regimulu de trista memoria alu lui Alexandru Cuza si alu invasiunilor straine. Increditori in sentimintele generose, in cugetarile leali si romanesci ale alosului tiei, ale acelu-a care aveá se fundeze una dinastia intemeiata pre consentiementulu si iubirea natiunei, asteptamu cu securantia curmarea reului, satisfacerea dreptelor reclamari ce se radicaú spre Tronulu Mariei Tale.

Care n'a fostu durerea nostra, pre Inalt'iate Domne candu, in locu de a dá cetatianiloru onorabili si pacinici dreptatea si protectiunea legale si constitutiunale, guvernulu Mariei Tale le a respunsu prin dispretiulu, arbitrarulu si violintiele cele mai neaudite!

De n'amu fi ascultat de catu revol'a inimeloru nostre, Dumnedieu singuru scie, Mar'ia Ta, teribilele evenimente ce aru fi potutu scudu tiér'a; dar' consiliile prudentiei, autoritatea unoru barbati maturi si devotati patriei, binelui publicu, au isbutitu a oprí esplosiunea indignarii generale. Amu primitu cu bucuria sperantia ce ni se dá, ca furtun'a va fi trecutoria, ca in curendu adeverulu va ajunge pana la Tronu si ca, daca elu a potutu fi unu momentu despartitu de natiune printr'o odiosa gramadine de amagiri, satisfacerea ce-i va dá va fi cu atátu mai eclatante, cu catu lovirile ce ea suferise, fusesera mai neomenose, mai umilitorie.

Asteptamu inse si asta-di, Mar'ia Ta, fara se vedemu nici una modificare in situatiune. Nici plangerile tiei, nici avertismentele ce ni dau inimicii ei prin bucuria lor, nici luptele intestine d'intre membrii cari formaú guvernulu, nici schimbarea unoru-a d'intr'insii n'au potutu pune capetu reului. Elu ie pre fia care di proportiuni mai grave si, de n'ar existe inca credint'a in Mar'ia Ta, ar' poté presupune cine-va ca una influentia fatale patriei nostre dá lucruriloru una dreptiune precungetata spre a pune in periclu insu si edificiuu economicu, politicu si nationalu alu Romaniei.

Ori unde intorcemu ochii, nu vedemu, in adeveru, de catu cause de ingrigire. In administratiune si in justitia, preocuparile politice, er' nu dreptulu si legea, dicteza otaririle diferiteloru autoritatii. Omenii, cari s'au ilustratu prin atentate contr'a drepturiloru cetatienesci si contr'a personelor se preamba liberi, ba inca respalitati, numiti in functiuni publice, pre candu cetatiani onorabili, comercianti insemnati, sunt tiriti in inchisori dupa simplulu capriciu alu puterniciloru dilei. Acusatulu de la Marasiesci, condamnatu, pentru o culpa mare negresitu, la maximulu osandei prescisa de condicia penale, este transportatu contra legii in temnitie umede, unde pedeps'a corectiunale se preface in pedeps'a cu morte, si, totu in acestu timpu, omenii de la Cuc'a-Macaii, cari au comisu delicta de aceea-si natura si chiaru mai grave, sunt recompensati, impunendu-se ca represintanti ai Capitalei, totu prin fraude si violentie ca cele de la Martiu si Maiu trecut. In finantie si lucrari publice acelea-si procederi ilegali si ruinatorie pentru Statu si contributori. Creditulu tesaurulu caditu cu 50 la suta si prin acest'a transactiunile particulare, afacerile comerciuului, industriei si proprietatii ingrouiate forte, fara a se usura celu putienu daraverile cu casele publice, ca-ci anevointiele ce se intempina firesce asta-di sunt mai mari; favoritiu poteri singuri afla inlesniri, er' cei-l-alti cetatiani nu-si pot capeta la timpu nici chiaru restituirea capitaluriloru lor, daca nu se adreseza la cati-va samsari binecunoscuti de tota lumea. Tiér'a striga contra greutatii d'ariloru, si guvernulu, in locu de usurare, i impune, de una parte dari ilegali ca cele d'in Vlasica, cari nu pot de catu compromite inasa-si dinastia, er' pre de alta parte cere de la camera adause si mai mari la contributiunile de patente, spirituose, etc., impositie noue ca timbru, viiele si altele, si reinfintiare de monopoluri, cari au fostu condamnate de esperiintia ca vatematorie desvoltarii comerciuului si industriei nationale. Trebuint'a cáiloru de comunicare, atátu de neaparate d'in tote punturile de privire, politice si comerciale, au facutu tiér'a — a-si impune sarcine destulu de grele prin concesiunea drumuriloru de feru; guvernulu maresce acele sarcine, tolerandu una rea esecutare a lucruriloru, contr'a stipulatiuniloru concesiunei, si lasandu a se prelungi liniile cu diecimi de kilometre, causandu-se astfelu tiei pagube de sute de milioene in profitulu concesiuniloru. Intre-

De alta parte inse comisiunea n'a potutu ignora acea giurtare ce se areta pre tote dilele, ca publiculu romanu, abie ce a esitu scirea, ca aici in Pest'a ar' ave a se infintiá unu comitetu pentru adunarea de oferte si administrarea baniloru, a si grabitu a face astu-felu de oferte, fara ca s'e scia unde s'e le tramita si cum se le administre: comisiunea a adoptatu unele dispositiuni provisorie a nume pentru aceste casuri.

Comisiunea, dreptu ace'a, in lips'a de una instructiune mai speciale d'in partea dvostre, a creditu de bine a face unu programu provisoriu, in care se prevedia amendoue aceste casuri, si se specific punctele, ce ar' fi de adoptatu atátu pentru infintiarea societatii in genere, catu si pentru administrarea contribuiriloru in specie.

Incátu pentru punctulu primu, comisiunea a creditu ca este destulu pentru conferint'a nostra de a primi in programu ide'a formarii unei societati pentru crearea fondului teatrului nationalu. — si cu preparativele pentru realizarea acestei idee de a esmite unu comitetu de celu pucinu cinci membri; pentru ca n'a creditu, ca o astu-felu de societate s'ar poté realiza numai docatu, de o parte, — era de alta parte a voitu ca acestei societati se-i dea o estindere catu se pote de mare, ce'a ce numai dupa ce publiculu va fi veditu proiectulu de statute, se va poté realiza cu efect. Pentru ace'a, comisiunea a specialiatu numai in generalitate agendele, ce s'aru incredintia comitetulu, ce s'aru esmite pentru preparativele la infintiarea societatii, si n'a astatu de trebuintia a se dice mai multu in privint'a acestui comitetu, decatu ca elu se face proiectulu de statute, se-lu publice, si in trei lune dupa publicare se convoce o adunare generala de toti acei-a, cari aru voi se fia membri societatii seu voru fi contribuitu deja la fondulu teatrului nationalu romanu.

Comisiunea a creditu asidere de necesariu a defige inca de pre acum loculu adunarii; parte pentru ca se-lu scia publiculu de bunu tempu, si de alta parte se nu-lu lasati arbitriulu seu fia chiar si buneii vointie a comitetulu ce veti esmite. Comisiunea a creditu de bine a ve recomanda orasiulu Dev'a de loculu adunarii generale, pentru ca, considerandu comunicatiunea cáiloru ferate si publice; considerandu orasiile de prin pregiuru, cari in mare parte sunt locuite de Romani; considerandu si localitatile ce acolo s'aru afla mai comode decatu in alte orasie; dar' mai alesu considerandu, ca acestu orasiu s'ar poté dice a fi mai in centrulu Romaniloru, de catu alte orasie: nu poté se vi recomande unu altu locu mai adaptatu pentru o adunare, la care se spera, ca voru grabi a participa catu se pote de multi Romani iubitori de arta si cultura nationala romana.

Ce se tiene de dispositiunile d'in programu, relative la primirea si adunarea de colecte si pana la infintiarea societatii, comisiunea n'a potutu se nu le preveda si aceste in programulu seu, chiaru d'in motivulu ce s'a memoratu mai susu. A creditu inse a le precisá in vro cate-va puncte, dar' destulu de esauriente; precisandu adeca activitatea comitetulu in intervalulu pana la infintiarea societatii numai la primirea de bani si oferte, si la administrarea si asigurarea lor, si, in fine, a-i impune a publica in diuarie o dare de sema consciintiosa despre lucrarea sa in acesta privintia, — pentru justificare inaintea publiculu, care singuru este chiamatu a controlá administrarea ofertelor sale.

Celelalte puncte specialisate in programu, se motiveza ele prin sine inse-si, — pentru ace'a comisiunea n'a astatu de necesariu a le motiva mai pre largu.

Dreptu aceea, comisiunea vine in totu respectulu a recomanda programulu alaturatu atentiniu dvostre, si ve roga a-lu primi!

Anunciu

Nr. 51
Seri'a VIII.

Pentru eternisarea memoriei fericitulu si neuitatulu barbatu alu natiunei, Georgiu Pop'a, fostulu comite supremu alu comitatulu Aradu, membru fundatoriu si vice-presiedinte alu Asociatiunei Nationale aradane, — subscris'a directiune a despusu: a se serba indatenatulu „parastasu anualu,” sambeta, in 2 aprilie nou, a. c., la 10 ore inainte de media di, in beseric'a romana catedrala greco-orientala de aici.

Asfdera s'a dispusu: a se tiené parastasu si pentru repositulu binefacatoriu alu Asociatiunei Iov'a Cresticiu, pre 16 aprilie nou a. c., in sambeta florielor, in beseric'a gr. or. d'in opidulu Siria.

La cari serbári funebrale prin acest'a se invita cu tota onorea p. t. publicu romanu, si cu osebire aderintii si amicii repositiloru barbati zelosi ai natiunei nostre.

Aradu, 25 martiu nou 1870.

Directiunea nationale pentru cultura poporulu romanu:

Ioane Popoviciu Desseanu,
directoriu secundariu.

Petru Petroviciu,
notariu directiunale.

alesu deputatu in cerculu de susu alu cottulu Cetatea-Balta, pune pre biuroulu camerei literale sale credentiale. — Se transpunu comisiunei verificatorie.

Baron Ludovicu Simon y i interpeleza pre ministrulu cultelor si instructiunei publice in privint'a edificarii liceulu d'in Aradu pre loculu proiectatu, adeca afara d'in cetate, unde ar fi espusu esundatiunei Muresiului. — Se va comunica ministrulu concerninto.

Svet. Milotic s adreza ministrulu de finantie si ministrulu presiedinte urmatori'a interpelatiune Aveti dvostre scire despre faimile confirmate prin date si motive ca, — pre bas'a unu raportu improvisatu si partialu alu comisiunei precum si pre bas'a datelor nefundate si a propunerelor facute de diet'a necompleta d'in Zarab'ia, dupa ce, prin insielatiune, s'a castigatu sanctiunarea si legalisarea atátu d'in partea coronei comuni catu si d'in a dietei unguresci, — in 13. mart. 1869. s'au inchiatiu cu bar. Georgiu Rauch si asociatii lui unu pactu despre mai multu de 4¹/₂ milioane, relativu la secarea tienutulu Lonjsko Polje, neobservandu-se cu ocaziunea acest'a concurentia altoru intrepredintori si fara d'a se asculta cele 88 de comune interesate; sciti dvostre ca, dupa calcululu inspectorelui de comunicatiune, b. Zornberg, intreprederea acest'a s'ar fi potutu realiza cu 2,101,033 fl. 40 cr. si in urm'a subarenarii d'in partea societatii cu 2,575,000 fl.; sciti, ca societatea a obtienutu unu castigu ilegalu si nedreptu de 1 milionu, era cei 118 mii de locuitori d'in Lonjsko-Polje sunt pagubiti cu 4 milioane, si ca acest'a s'a intemplantu prin abusu de oficiu comisu de banulu Rauch, complicele secretu alu societatii? si daca sciti, facutu a ministrii pasi, era daca nu sciti, aveti de cugetu a face pasii necesari, si anume, dlu ministru alu finanieloru, pentru a se suscepe una investigatiune in afacerea acest'a, suspendandu-se de o cam data numitulu pactu, er' la casu candu s'ar constata ca datele susmemorate sunt drepte, acelu-a se se nimicesca, si cei culpabili se se traga la respundere?

Pre ministrulu presiedinte lu intreba, daca are de cugetu ca, in urm'a unu resultatu bunu alu investigatiunei, se face pasi pentru ca banulu Rauch se se traga la respundere facundu lu se simta urmárele abususului seu de oficiu, si, in fine, primescu ministrii respuasabilitatea pentru negociatiunile numite si consiintiele lor? — Se va comunica ministriloru respectivi.

Ministrulu comunicatiunei, c. Emer. Mikó, prenta camerei 7 proiecte de legi despre construirea linielor ferate: 1) Eperjes-Tarnow; 2) Essek-Sissek-Karlstadt; 3) S.-Peter-Fiume; 4) Bánred-Nádasd; 5) Val-kán-Perjámos, dupa acea 2 proiecte cari contienu noveltele facute la legile despre calea ferata ung. de Nordu si de Ostu. — Se tramita la comisiunea pentru cáile ferate.

La ordenea dilei urmeza desbaterea asupr'a raportulu comisiunei de 7, relativu la socotetele finali de pre an. 1867 si 1868.

Dupa una discutiuone scurta camera decide, ca cuventarile finali se se tiena in siedint'a de mane (1 apr.)

Se pune in desbaterea camerei proiectulu de lege despre infintiarea curtii de contabilitate, modificatu de camera magnatiloru. Paula Király recomanda camerei d'in partea majoritatii sectiuniloru adoptarea modificatiuniloru, era Ales. Horváth recomanda primirea votulu separat, facutu de sectiunea 1, 7, 8 si 9.

Dupa una discutiuone scurta inse vina, camera respinge modificatiunile facute de magnati la §-ulu 6 d'in proiectu.

Siedint'a se inchiata la 2 ore d. m.

Conformu promisiunei nostre d'in Nr. trecut, publicamu raportulu, prin carele Dlu Losfu Vuleanu, ca membru alu comisiunei de cinci, esmisa de catra intelegint'a romana d'in l'ud'a-Pest'a in caus'a teatrulu romanu, motiva, in Conferint'a de la 28 martiu, a. c., elaboratulu comisiunei mentionate, publicatu in Nr. trecut alu diuarului nostru sub titulu: Programu preparativu la infintiarea unu fondu pentru teatru nationalu romanu.

Acestu raportu este urmatoriulu:

„Domniloru!

Comisiunea, ce ati esmisu spre a face unu programu pentru crearea unu fondu de a infintiá unu teatru nationalu romanu, s'a intrunitu in doue siedintie, si conformu insarcinari ce i-ati datu, a luat a desbatere nu mai multu principiulu seu ide'a de a infintiá unu teatru nationalu romanu, ca-ci acest'a era primita de dvostre in unanimitate, potemu dice, cu entusiasmu, in conferint'a de la 28 fauru a. c.; ci a desbatutu modalitatea de a pune in practica acestu principiu, acesta idee.

Comisiunea, condusa de acea firma convingere, ca ideele si principiile salutare numai prin asociatiuni si potu ajunge realizarea stabila si segura, a cugetatu, ca va afla consentiementulu dvostre, candu si pentru realizarea ideei de a crea unu fondu pentru infintiarea unu teatru nationalu romanu, a adoptatu modalitatea insotirii, seu adeca a formarii unei societati.

prindietorii acestora sunt chiaru chiamati la functiunile cele mai inalte ale Statului, cari le dau dreptul de a controla acele lucrari, pre cari ei insii le-au facutu. Cu unu cuventu, Maria Ta, scandalu pretotindene: in tote ramurile administratiunii publice procederi de natura a ingriji pre toti cetatienii atatu in ce priveste drepturile, onorea si averea lor, catu si in ce s'atinge de aপরera demnitatii nationale. Astu-felu neincrederea si temerile petrundiendu in tote inimile, relatiunile de afaceri intre diferite parti ale terei, intre judetie si capitale, au incetatu cu totulu, si esistinta noastra, ca proprietari, comercianti si industriari, este pusa in pericolu si suntemu espusi si noi si intreg'a tiera la una neintardiata si completa ruina.

In acesta trista pusetiune, venimu inca una-data, pre Inaltate Domne, a supuna la cunoscintia Tronului starea lucrurilor. In manele Mariei Tale sta mantuirea. Arunca una cautatura de ochi pre d'asupra capetelor ministriilor si indata lumina se va face, reulu va inceta, si iubirea si increderea poporului, cari singure facu tar'a si gloria Domnitoriloru, voru lua locul nelinisei si temeriloru ce agita asta-di spiritele toturoru Romaniloru. Sorele datatoriu de vietia alu primiloru ani ai Domniei Mariei Tale va resari era-si, si palatulu, ca si colib'a, te voru bine-cuventa. Aibi incredere, Domne, in patriotismulu si devotamentulu nostru, precum noi avamu incredere in virtutile Mariei Tale.

Sa traiesci, Maria Ta! Sa traiesca Romania libera!

Bucuresci, 1870 Marte.

Ai Mariei Tale

pre plecati

si devotati supusi:

(Urmeza subscriberile a 964 comercianti, industriari si alti cetatiani notabili.)

„Rom.“

Acesta petitiune s'a presintatu Domnitorului Romaniloru prin una deputatiune de comercianti, in 21, martiu an. c. Crede-ar' cine-va, ca guvernulu actualu a pusu in gur'a Domnitorului Romaniloru urmatoarele cuvinte ce acestu-a le rosti deputatiunii: „Reu facu Dn'a loru de se ocupa de politica, ca-ci voru ajunge toti faliti, cum a ajunsu Martinoviciu, si cum au se ajunga toti Ploiescenii, cari facu politica.“ Si apoi „Romanulu“ de la 11. Martiu ni spune, ca Domnitorulu Romaniloru Carolu I. a enunciatu aceste cuvinte deputatunei, carea i-a presintatu petitiunea de mai susu. Nece insu-si Andrassy nar' fi consiliatu mai reu pre Domnitorulu Romaniloru decatu ministerulu Lambru-Golescu, care a sciutu pune in gur'a lui Carolu I. asemenea cuvinte va tematorie, pline de insulta si batujocura contra cetatianiloru romani.

VARIETATI.

** (Pentru Eman. Gosdu) s'a tienutu parastasu in baserea romana gr. or. d'in Hatiegu, in 20 martiu.

** (Comitatulu Carasiului), d'in punctu de vedere alu instructiunii poporali, se pote cunoce d'in urmatorulu estrasu ce lu facemu d'intr'una corespondintia a Dlu Petru Petroviciu, publicata in „Telegr. Rom.“ Numerulu poporatiunii totale d'in 239 comune ale comitatului de Carasiu face 343,925 suflete. Pruncii obligati de a ambli la scola A) dupa etate: de la 6-12 ani, copii 15,552; fete 1,229; de la 12-15 ani, copii 7,237; fete 6,958; totalu: 43,967. B) dupa confessiune de ambale secse. a) rom-catolici 7,510; b) gr-catolici 2,477; c) gr-orientali 33,242; d) helvetiani 224; e) augustani 210; f) unitari 1; israeliti 303. C) dupa nationalitate: a) romani 35,720; b) magiari 519; c) germani 5,321; d) slovaci 685; e) serbi 40; f) croati 1,140; g) boemi 467; h) bulgari 4; i) ruteni 59; l) italiani 12. De aci se vede ca aproape 5 d'intre pruncii d'in comitatulu de Carasiu, obligati de a frecuenta scola sunt romani. Iosemnamu numai cu dorere, cu in acestu comitat, asi dicundu, curatu romanescu, numai 11,522 copii romani cerceteza scola, era 24,198 nu! Scolele facu numerulu de 278; scola de pomaritu 162, de gimnastica numai 1. Invetiatori: ordinari 295, supletenti 8, la olalta 303. Limba propunerei de inventiamentu: curatu romana in 231 scole; nemtiesca in 23; magiara in 3; romana-germana si magiara in 1; croatiesca in 7 scole, etc. Edificie scolare se afla: in stare buna 167, de mediu-locu 77, in stare rea 34, la olalta: 278. Daca vomu considera inca, ca numai 10 scole sunt provideute cu tote recunite si ca celelalte scole au ca sunt provideute reu, au nece decatu, apoi imaginea instructiunii elementari in comitatulu de Carasiu este forte trista. Aceste date statistice, ce ni

le comunica Dlu Petroviciu prin „Telegr. Rom.“, sunt destulu de elocinte. Se intielegemu una data, ca instructiunea poporului romanu este bas'a viitorului nostru.

** (Ghipsu ca mediu-locu contr'a bolei de unghie seu de picioare la vitele cornute.) Bol'a de unghie seu de picioare la vitele cernute se ivesce mai in totu anulu, cu osebite inse in tom'a anului trecut s'a fostu estinsu mai preste tota Transilvania. Era timpul semenatului si bietulu tieranu trebuia se-si t'ena aratru (plugulu) sub copersiu si grauntiele in cosiu, ca-ci boii si juncii lui jaceau in staulu fara a se pote misca d'in locu. Mare li era griega, ca voru intardia cu semenatulu, dar' mai mare temerea, ca bol'a va tiené multu si i va apuca ierna fara nice unu grauntiu bagatu in pamentu pentru secerisiulu anului viitoru. — Si cine ar' crede, ca acesta bola atatu de lipitiosa, a le carci urmari sunt si potu fi atatu de fatale, s'ar pote evita si alungá cu ghipsulu, care ni-lu recomanda dlu Aumüller Löfflad? — Dlu Löfflad dice, ca densulu a cercatu si rezultatulu a fostu bunu, ca-ci de mai multi ani, de cate ori s'a ivitu acesta bola, stau-lele lui au remasu neatinse de dens'a, pentru-ca a presaratu prin ele ghipsu de mai multe ori pre septemana. Unu d'intre economi, caroru-a diinsulu li-a recomandat acestu mediu-locu, constateza, ca au facutu una asemene experientia si ca rezultatulu este favoritoriu. — Recomandamu deci si noi acestu mediu-locu lectoriloru nostri si prin densii toturoru tieraniloru romani, cari sunt espusi la atatea pericle si pedepse ale naturei, fara se se scia apera.

** (Ministerulu serbescu) a pregatitu mai multe proiecte de logi pentru a le presentá scupcinei (adunarei nationale) celei mai de aproape, carea s'a desputu pre lun'a lui iuniu. Asi, de esemplu, una lege de pressa mai liberala si legea despre responsabilitatea ministriilor. Se proiecteaza si infiintarea unei scole agronomice superioare, ce-a ce scupcinea va concede fara indoieia. — Lui Maticu, controloru alu fabricei de arme d'in Belgradu (Sorbia), i-a succesu a construa una noua pusca cu acu, combinandu sistemulu lui Peabody cu celu prussianu. S'au facutu mai multe probe cu acesta pusca de nou inventata si s'a doveditu, ca este forte solida, si se va accepta, precum se dice, pentru armata serbesca.

** (Ministrulu de justitia) d'in Romania a demisionatu si s'a inlocuitu cu dlu Alesandru Lahovari.

** (Dlu F. Schuselka) redactorulu „Reformei“ respunde sub titulu A. d. G. unu domnu d'in Bucovina urmatoriele: „Dta ni faci imputarea, ca noi favorisamu pre Romani mai multu ca pre Ruteni, de ora-ce publicamu forte adese articli despre relatiunile Romaniloru si ignoramu cu totulu interesele Ruteniloru. Imputarea d'in urma merge in totu casulu pre departe si Dta ca cetitoriu regulatu alu „Reformei“, trebe totu-si se-ti aduci aminte, ca noi amu datu adese ori locu in organulu nostru si plansiloru si dorintieloru Ruteniloru. Ai inse totu dreptulu, ca noi discutamu cu multu mai desu afaceri romanesci. Inse pentru-ce? Pentru-ca tocmai de la Romani primimu forte adese corespondintie directe, de la Ruteni inse mai nice una-data. Cu acesta, on. dle si amice, v'amu aretatu mediu-loculu, priu care poti insu-si ajuta tanguirei dtale. Faceti seu procurati-ne corespondintie despre relatiunile rutene, si noi li vomu dá locu in foia noastra cu mare placere.“

** (Contribuiri si oferte pentru teatrulu nationalu.) In momentulu, candu eramu se punemu foia sub pressa, dlu deputatu Vasiliu Buteanu ni predede urmatori'a lista de oferte facute prin midlocirea dsale in favorulu teatrului nostru nationalu: Dr. Iosifu Hodosiu, ca fundatiune 50 fl., Lazaru Ionescu se obliga in adunarea generala d'in Dev'a a depune odata pentru totu de-un'a 100 fl., Petru Mihalyi, ca fundatiune 200 fl., Vasiliu Buteanu, ca fundatiune 200 fl., Basiliu Iurca, ca fundatiune 500 fl., Sigismundu Borlea, ca fundatiune 50 fl. E. B. Stanescu, ca fundatiune 50 fl., Iosifu Hosszu, in obligatiuni de desdaunare transilvana 200 fl., Iosifu Popu, in obligatiuni de desdaunare transilvana 100 fl., Dr. Aureliu Maniu 300 fl., Sigismundu Victoru Popu, in obligatiuni de statu 100 fl., Ioanu Motiu 50 fl., Gavrilu Mihalyi, ca fundatiune 100 fl., Ioanu Danila 20 fl., Dr. Nicolau Stoiu 100 fl. Sum'a 2120 fl. Care suma adausa la cele publicate in numerii 1. 2. 3. 4. 10 resulta, ca la Redactiunea aces'ei foie s'au insinuat pan' acuma in favorulu teatrului nationalu 2330 fl. 78 cr. si 6 galb. Atatu lista acesta, catu si cele de pan acuma, d'impreuna cu banii incursi, se voru presinta in cea mai de aproape sedintia a comitetului. („Familia.“)

Sciri electrice.

Roma, 29. mart. Congregatiunea generale vota schemata de fide.

Viena, 30. mart. In sedintia de asta-di a

sen. imperialu, ministrulu de interne invita ca mer'a prin una scrisore a incepe alegerile pentru delegatiune si presentá totu una-data si unu lege de alegere suplementaria. Ministrulu pentru agricultura ascerna unu proiectu de lege relativu la organizarea si cerculu de activitate alu autoritati loru montanistice.

Viena, 30. mart. „N. fr. Presse“ anuncia ca clubulu stangei a decisu a spriginí legea de alegere suplementaria si indata dupa prim'a cetire a o tramite comitetulu pentru resolutiune.

Parisu, 30. mart. Corpulu legelativu a respinsu proiectulu lui Ferry pentru reformarea alegeriloru, dupa ce Ollivier dechiará, ca regimulu va privi disolverea camerei ca unu mediu locu reu venit majoritatei terei.

Viena, 30. mart. Clubulu Poloniloru a decisu se parasesca sen. imperialu si se-si motiveze retragerea. Bucoveninii, Slovenii si Triestini li voru urma. Potocki refusa definitivu prim'erea portfoliului ministerialu.

Viena, 30. mart. Prim'a urmare a caletoriei arci-ducelui Albrecht in Francia va fi, ca se voru intruce si in armata austriaca diferite institutiuni d'in armata franceza.

Viena, 30. mart. (Sedintia sen. imperialu.) Ministrulu de justitia, respondiendu la una interpelatiune relativa la dreptulu marinariu, dechiará ca, daca negociatiunile cu Ungaria nu se voru traganá, va presentá unu proiectu de lege despre dreptulu privatu marinu inca in sesiunea cea mai de aproape. Ministrulu de interne, findu interpelatu d'in caus'a boleziloru sifilitice d'in St. Marein escate prin oltuire, dise, ca oltuirea s'a sistatu indata si locotenintia d'in Gratiu a luat mesura pentru regularea procurarii materiei de oltuitu. — Urmeza desbaterea proiectului despre „administratiunea medicinale.“

Munich, 30. mart. In sedintia de asta-di a camerei se desbatura recerintiele militare extraordinarie. Ministrulu Bray dechiará, ca politica interna a regimulu ba aresu are scopulu a impacá partitele, de ora ce regimulu nu se tiene de nice una partida. Bavaria are spre politica externa numai una cale stremta, d'in carea nu se pote abate. Pusetiunea Bavariei este neatacabile, si orice atacu seu amenintiare seriosa ar' produce complicatiuni. Ministrulu promite una politica franca si onesta. Nu esistu tractate nice obligatiuni secrete. Tractatele d'in 1866 sunt de a se considera numai ca una recompensatiune pentru legaturele, ce le-a ruptu resbelulu; ele n'au nice una insemnate ofensiva, ci mai multu unu scopu de defensiva. Ministrulu de resbelu combate cu resolutiune reducerea tempului pentru serviciulu de linia, dicundu, ca Bavaria trebe se ste pre unu gradu de putere si aproviziunare egalu cu alu celorlalti vasali federati.

Bursa de Viena de la 1. Aprile. 1870.

5% metall.	61.30	Londra	124.30
Imprim. nat.	70.80	Argintu	121
Sorti d'in 1860	97.50	Galbenu	5.85 ¹ / ₂
Act. de banca	724.	Napoleond'or	9.89 ¹ / ₂
Act. inst. cred.	289.20		

Responsuri. Dlu A in B... Binevoiesce a cautá Nr. 25 alu „Fed“, unde s'a publicatu ac'a ce ai doritu.

Toturoru acelorua, a le caroru-a corespondintie, scrisori, reclame, justificatiuni, etc. n'au potutu fi inca publicate d'in caus'a strikului, care ni-a casionatu atata confusiune, li respundemu aci, ca dorintiele domniiloru loru voru fi satisfacute, dupa cum ni va concede spatiulu diurnalulu. Scrisorile, cari combatu vitiurile, abuserile, ilegalitatile seu alu caroru-a scopu este aপরera incontra atacuriloru nedrepte, se voru publica per extensum seu in estrase, dupa valorea loru; era celelalte scrisori, articli, alu caroru-a cuprinsu aru fi cunoscutu d'in alte corespondintie degiá publicate, seu cari nu aru ave vre unu pretiu pentru publiculu cetitoriu, se voru arde, conformu conditiunei puse in fruntea diuarului nostru.

Redectiunea.

Proprietariu si editoriu ALESANDRU ROMANU
Redactoru respund. interim. IONU PORUTIU.